(חוס' פ"ז וע' חוס' לעיל יד: ד"ה אל יחסרוחוס' צ"מ ס. ד"ה רבא

ומוס' ב"ב לו: ד"ה כל

עין משפט נר מצוה

אחד דיני ממונות פרק רביעי סנהדרין

סד א מיי' פ"א מהל' סנהדרין הלכה (ו)

וזן סמג עשין לו: םה ב מיי שם הל״ח: שור ב תיי שם פ"ג הל"ב: ד [מיי פכ"ב מהל' איסורי ביאה הל' א טוש"ע אה"ע קנה סעיף אן: מו ה מיי שם פי״ב מהלי

רבינו חננאל

א"ל ההוא מינא לרב איל ווווא פונא לדב כהנא אמריתו נדה שרי לגברה דילה לייחודי רהדה אפשר אש רוטורח יאינה מהבהבת א״ל התורה מעידה עלינו התורה שאפילו מונה רשושוים שאפיתר סוגור בשושנים אין אנו פורצים פרצה. כפלח הרמון רקתך אפילו ריקנין שבישראל מליאין מצות כרמון: **הנהו** בריוני דהוו כשיבכותיה דר' זירא דהוה מקרב להו ר' זירא כי היכי דניהדרו בתיובתא והוי קפדי רבנן כד נח נפשיה דר' זירא אמרו בעי עלן רחמי השתא מאן בעי עלן רחמי הרהרו שלש שורות של תלמידי להו עד האידנא הוינא ור זנב. א ראש י **מתני'** יל ליה הוי זנב לאריות לא ראש לשועלים: מתני' כיצד מאיימין על עדי נפשות וכו':

התורה העידה עלינו סוגה בשושנים. לענין דם נדות נדרש כשאומרת דם כשושנה אדומה ראיתי מיד פורש וא"ת

והא יחוד דאורייתא היא כדדרשינן (לעיל דף כא:) מכי יסיתך אחיך בן אמך והיכי אתא קרא דדברי קבלה למישרי מאי דכתיב באורייתא וי"ל דלא אסרה תורה אלא כעין

אמו דלא עבידא דמשתריא אבל נדה סופה ליטהרש ומיהו היכא דלא בעל אפילו נדה אסורה להתייחד כדאמרי׳ בפ"ק דכתובות (דף ד.) לא בעל הוא ישן בין האנשים ואשתו ישינה בין הנשים וא"ת והא אמרי" בפ"ק דשבת (דף יג.) מקיש אשתו נדה לאשת רעהו מה אשת רעהו הוא בבגדו והיא בבגדה אסור כו' ופי' שם בקונט' משום ייחוד דחשת חיש חף חשתו נדה והכח חמר סוגה בשושנים וי"ל דהוא בבגדו והיא בבגדה אסורה באשת איש אפי׳ בלא ייחוד משום איקרובי דעתה שנהנין ומתחממין זה מזה ויש תימה מ"ש דייחוד דנדה שרייא מסוגה בשושנים והוא בבגדו והיא בבגדה אסרת מהיקש דאשת איש איפוך אנא וי"ל דמסתבר טפי לאסור הוא בבגדו והיא בבגדה לפי שמתקרבין יחד ונהנין זה מזה כדפרישית: [ירה את ריח בגדיו. לשון ריח שייך בדם נדות כדאמרינן בס"פ כל היד (נדה דף כ:) ההיא איתתא דאתיא דמא קמיה דר"א ארחיה אמר האי דם חימוד הוא:

שאין

אושלש שורות של תלמידי חכמים יושבין לפניהן כל אחד ואחד מכיר את מקומו בהוצרכו לסמוך סומכין מן הראשונה אחד מן השניה בא לו לראשונה אחר מן השלישית בא לו לשניה בוררים להן עוד אחד מן הקהל ומושיבין אותו בשלישית ולא היה יושב במקומו של ראשון אלא יושב במקום הראוי לו: גמ' מנא הני מילי א"ר אחא בר חנינא דאמר קרא ישררך אגן הסהר אל יחסר המזג וגו' שררך זו סנהדרין למה נקרא שמה שררך שהיא יושבת במיבורו של עולם אגן שהיא מגינה על כל העולם כולו הסהר שהיא דומה לסהר אל יחסר המזג שאם הוצרך אחד מהם לצאת ירואין אם יש עשרים ושלשה כנגד סנהדרי קטנה יוצא ואם לאו אינו יוצא: יבמנך ערימת חמים מה ערימת חשים הכל נהנין ממנה אף סנהדרין הכל נהנין ממעמיהן: יסוגה בשושנים שאפילו כסוגה של שושנים לא יפרצו בהן פרצות והיינו דאמר ליה ההוא מינא לרב כהנא אמריתו ינדה שרי לייחודי בהדי גברא אפשר

שקר נותן ממון לזה שנפסד על ידו ומחזירו לו ומתכפר: לפיכך נברא אדם יחידי. כל זה אומר להם לפיכך נברא אדם יחידי להראותך שמאדם א׳ נברא מלואו של עולם: הרבה רשויות בשמים. וכל א' ברא את שלו: ולהגיד גדולתו. ועוד לכך נברא יחידי להראות לדורות הבאים גדולתו של הקב"ה שבחותם הראשון כל הדורות טבועות שלא היה תחלה אלא חותם א': **חותם.** היינו אותו ברזל שהצורה חקוקה בו: **טובע כמה מטבעות בחותם א'**. כל המטבעות שאדם טובע ע"י ברזל אחת כולן דומין : ב**שבילי נברא העולם**. כלו׳ חשוב אני כעולם מלא לא אטרד א"ע מן העול׳ בעביר׳ אחת וימשוך ממנה :

אש בנעורת ואינה מהבהבת אמר ליה התורה העידה עלינו סוגה בשושנים שאפילו כסוגה בשושנים לא יפרצו בהן פרצות יריש לקיש אמר מהכא יכפלח הרמון רקתך יאפילו ריקנין שבך מלאין מצות כרמון ר' זירא אמר מהכא נוירח את ריח בגדיו אל תיקרי בגדיו אלא בוגדיו הנהו בריוני דהוה בשיבבותיה דר' זירא דהוה מקרב להו כי היכי דניהדרו להו בתיובתא והוו קפדי רבנן כי נח נפשיה דר' זירא אמרי עד האידנא הוה יחריכא קטין שקיה דהוה בעי עלן רחמי השתא מאן בעי עלן רחמי הרהרו בלבייהו ועברו תשובה: שלש שורות כו': אמר אביי ש"מ כי ניידי כולהו ניידי ולימא להו עד האידנא הוה יתיבנא ברישא השתא מותביתו לי בדנבי אמר אביי דאמרי ליה הכי ∘הוי זנב לאריות ואל תהי ראש לשועלים: מתני' כיצד מאיימין את העדים "על עידי נפשות היו מכניסין אותן ומאיימין עליהן שמא תאמרו מאומד ומשמועה עד מפי עד ומפי אדם נאמן שמא אי אתם יודעין שסופנו לבדוק אתכם בדרישה ובחקירה הוו יודעין שלא כדיני ממונות דיני נפשות דיני ממונות אדם נותן ממון ומתכפר לו דיני נפשות דמו ודם זרעותיו תלויין בו עד סוף העולם ישכן מצינו בקין שהרג את אחיו שנאמר דמי אחיך צועקים אינו אומר דם אחיך אלא דמי אחיך דמו ודם זרעותיו דבר אחם דמי אחיך שהיה דמו מושלך על העצים ועל האבנים לפיכך נברא אדם יחידי ללמדך שכל המאבד נפש אחת מישראל מעלה עליו הכתוב כאילו איבד עולם מלא יוכל המקיים נפש אחת מישראל מעלה עליו הכתוב כאילו קיים עולם מלא ומפני שלום הבריות שלא יאמר אדם לחבירו אבא גדול מאביך ושלא יהו המינים אומרים הרבה רשויות בשמים ולהגיד גדולתו של הקב"ה שאדם מובע כמה ממבעות בחותם אחד כולן דומין זה לזה ומלך מלכי המלכים הקב"ה מבע כל אדם בחותמו של אדם הראשון ואין אחד מהן דומה לחבירו לפיכך כל אחד ואחד חייב לומר בשבילי נברא העולם ושמא תאמרו

ושלש שורות. כל אחת כמנין סנהדרי עשרים ושלשה שאם יחלקו הכ"ג רובן מחייבין ומיעוט מזכין והטייה לרעה אין ע"פ אחד ולריך להוסיף שנים שנים עד שבעים ואחד הלכך לריך להושיב לפניהם ארבעים ושמנה להשלמת שבעים ואחד ולאו אורח ארעא לעשות

מרובה משל דיינין ולא לעשות שורות קטנות ולה שתים של כ"ג והחד של שנים תלמידים הלכך עבדי שלש שורות: וכל אחד מכיר את מקומו. לפי שבתחלה כסדר הושיבום שורה ראשונה גדולה משל שניה והיא גדולה מן השלישית וגם בכל שורה ושורה הושיבום כסדר הגדול בראש שני למטה הימנו וכן כולן זה למטה מזה לפיכך לריך כל אחד להכיר מקומו: הולרכו לסמוך. כגון שמת אחד מן הדיינין סומכין לו מהראשונים שהם גדולים מכולן: אחד מהשנייה בא לו לראשונה כו'. ולא שיביאו מן הקהל לראשונה לפי שהגרוע מן התלמידים שבשורות גדול מגדול שבקהל: ולא היה. אותו שנברר מן הקהל יושב במקומו של ראשון ראש בשורה שלישי אלא במקום הראוי לו בסוף השורה וכן אותו שבא מן השלישי לשניה וכן אותו שנסמך מן הראשונים לא היה יושב במקומו של ראשון אלא כולן בסוף השורות וכל בני השורה נמשכין איש איש למעלה ממקומו וממלאין זה מקומו של זה מפני שהקטן שבדיינים גדול מן הגדול שבתלמידי הראשונה והקטן שבראשונה גדול מן הגדול שבשניה הלכך כי ניידי כולהו ניידי כשמת אחד מהן ומושיבין אחר חליפיו כולן לריכין לנוד חיש חיש ממקומו: בבל' מה"מ. דבעגולה היו יושבים: סהר. עגול הוא: בעיבורו של עולם. שבית המקדש באמלע של עולם: דומה לסהר. בעגולה: מוג. שני חלקי מים ואחד יין: אל יחסר המוג. אל יחסרו מחלק השלישי שהוא כדי הרחוי למוג: עשרים ושלשה. שליש של שבעים: ח לאח. לעסקיו חוץ ללישכה: סייג הוא גדר: **סוגה** בשושנים. גדורה בשושנים כלומר באזהרה קלה ובהבדלה מועטת הם נפרשין מן העבירה וח"ל גדר אבנים להפסיקן שאפי׳ אין רחוקין מן העבירה אלא גדר שושנים מפסיק ביניהם לא יפרלו בה פרלות הגדר: **מהבהבת**. אוחות ודולקת כמו (שבת דף כח:) שקיפלה ולא הבהבה ובלע"ז פלמי"ד: בריוני. פרילים לשון בורים: רבי זירא גולה הוה ונחרכו שוקיו ע"י מעשה דבדיק נפשי' בתנורא שגירא בהשוכר את הפועלים (ב"מ דף פה.) וקרו ליה חריכא קטן שקי: ש"מ. מדקתני לא היה יושב במקומו של ראשון כי ניידי כולהו ניידי כדפרישי׳ לעיל: בדנבי. בזנבות: בותבר' מאיימין. שלא יעידו עדות שקר: מאומד. בגמ' (ע"ב) מפ': דיני ממונות. אם העיד

עירובין יט. חגיגה כו.], שורות לחלמידים של כ"ד שחהא ג) ומגילה ו.ז. ד) וב"מ ז) וב"ב יא.ז. מ) ול"ל לפני תוס' סוטה ז. ד"ה נדהן, תורה אור השלם 1. שָׁרְרֵךְ אַגַּן הַסָּהַר אַל חסר המוג בטנר ערמת רָשָׁים סוּגָה בָּשׁוֹשַׁנִּים: שיר השירים ז שיר השירים ז 2. בְּפֶלַח הָרִמוֹן רַקְּתֵךְ 2. בְּבֵּי. בְּ מִבַּעַד לְצַמְּתֵף: שיר הי 3. ויגשׁ וישׁק לוֹ וירח את ַרִיתַ בְּגָּדְיוֹ וַיְּבְּרֶכֵּהוּ וֵיאמֶר רְאֵה רֵיתַ בְּנִי וַיֹּאמֶר רְאֵה רֵיתַ בְּנִי

> לעזי רש"י [פלמי"ר]. לחרוך.

בריח שדה אשר ברכו

יְיָ: בראשית כז כז 4. וַיֹּאמֶר מֶה עֲשִׂיתְ קוֹל

דמי אַחִיר צעַקים אַלַי מן

בראשית ד

מוסף רש"י

הוי זנב לאריות. טוכ לך . שתהיה זנב לאריות לאנשים טובים, מהיותך ראש ושר דמו ודם זרעותיו חם כשאתה מקיים דמי אחיך עמך (כשאתה מקיים נפש אחת מישראל) מעלה עליך משתמה) משפה שכן וחיי זרעיותיו, שמדה המרובה ממדה